

Työvoimapula on ylivoimaisesti suurin haasteemme - järeät keinot on otettava käyttöön!

Alla oleva Lapin liiton johtajan ja Lapin ELY-keskuksen ylijohdajan kirjoitus ilmestyi alunperin Lapin Kansassa 12. kesäkuuta 2019.

Lappi tunnettiin jo 1600-luvulla paremmin kuin Suomi. Keski-Euroopan hoveista ja tiedeyhteisöistä tehtiin tutkimusmatkoja Lappiin ja noilta retkiltä tiedot mystisen Lapin yöttömästä yöstä, karusta arktisesta luonnosta ja talvien äärimmäisistä olosuhteista saavuttivat laajaa tunnettavuutta.

Tämän päivän **Lappi on edelleen paitsi tunnettu ja mystinen niin myös dynaaminen maakunta, jonka elinkeinojen suhdannenäkymät ovat positiivisia kaikilla sektoreilla.** Lapin yritysten liikevaihdon vuosimuutos on ollut positiivinen koko meneillä olevan vuosikymmenen ajan. Tämän positiivisen peruskehityksen lisäksi maakunnassa on tulevaisuudessa suunnitteilla lukuisia miljardiluokan suurinvestointeja niin biotuote- kuin kaivannaisalalle. Uusia yrityksiä on Lapissa perustettu runsaasti ja yksityisten työpaikkojen osuus on viime vuosina kasvanut todella paljon verrattuna julkiseen sektoriin.

Samaan aikaan työvoiman saatavuus on vaikeutunut kaikilla toimialoilla ja kaikissa seutukunnissa. Lapissa oli huhtikuun 2019 lopussa 9 040 työtöntä työnhakijaa, joka on -kymmenen prosenttia vahemman kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta alitti 10 % viidessä Lapin kunnassa, ollen alhaisin Sodankylässä 7,5 prosentilla. Työvoiman saatavuudesta on muodostunut jo nyt merkittävin pullonkaula Lapin kasvunäkymille.

Maakunnan demografinen kehitys tuo tilanteeseen lisähaastetta: Väestön vähentymiskehitys on jatkunut Lapissa jo 25 vuoden ajan, minkä lisäksi maakunnan sisäinen muuttoliike on voimakasta ja kuntien nettomuuttotappiot ovat osittain merkittäviä. Väestö ikääntyy ja syntyvyys laskee; viime vuonna Lappiin syntyi vain 1365 uutta lasta.

Syntyvyyden lasku ja väestön väheneminen heijastuu työikäisen väestön määrään viiveellä; suorat vaikutukset näkyvät jo nyt maakunnan koulutussektorilla. Ennakoiva ja tilanteeseen reagoiva korkeakoulu- ja toisen asteen koulutus ovat avainasemassa elinkeinoelämälähtöisen työvoiman saatavuushaasteen ratkaisemisessa – nykyisenä ongelmana on, ettei opiskelijoita riitä pelkästään omasta maakunnasta. Työllisyyspoliittiset koulutukset, osin räätälöidytkin, ovat antaneet ensiapua elinkeinoelämälle, mutta resurssit ja soveltuvat koulutettavat käyvät vähiin.

Tilanteeseen on aluekehittäjien, kuntien ja yrittäjien toimesta herätty: työvoiman saatavuus, liikkuvuuden parantaminen ja työperäisen maahanmuuton edistäminen olivat keskeisiä hallitusohjelmavoitteitamme. Osaltaan hallitusohjelmassa on oikeansuuntaisia tavoitteita, mutta pitää muistaa, ettemme ole ongelman kanssa yksin. Työikäisen väestön määrä on vähentynyt Suomessa viimeisen kahdeksan vuoden aikana yli 100 000 henkilöllä ja alueet kilpailevat vähenevästä väkimäärästä verisesti keskenään.

Työvoiman saatavuus ja väestön väheneminen ovat Lapin lähivuosien keskeisimmät aluekehityshaasteet ja ohjat haasteen selättämiseksi on nyt otettava omiin käsiin. Maakunnan veto- ja pitovoimatyö on nostettava kaikkein toimijoiden yhteiseksi ykköstavoitteeksi. Tätä haastetta tulee lähteä

selättämään todella järeillä aseilla.

Runas kymmenen vuotta sitten maakunnassa koottiin voimat yhteen laajan tunnettuus- ja brändihankkeen taakse. Maakunnan toimijat tekivät yli kuuden miljoonan euron yhteisen satsauksen ja lukuisia erillisiä toimenpiteitä Lappi-brändin nostamiseksi. Työ toi tulosta; Lappi tunnetaan maailmalla paikoin paremmin kuin Suomi aivan kuten 400 vuotta sitten.

Nyt on aika tehdä samassa hengessä uusi ponnistus työvoiman ja uusien asukkaiden saamiseksi.

Kuluvan EU-ohjelmakauden resursseja on vielä riittävästi. Kootaan lappilaiset toimijat yhteen ja rakennetaan esimerkiksi kunta- ja elinkeinoelämän yhteinen Work in Lapland -hankekokonaisuus ja siihen rinnalle kaikkien oppilaitosten yhteinen Learn in Lapland -kokonaisuus. Molempiin riittävä ja huomattava aluekehityspanostus. Rinnalle tätä tukeva teemahaku uusille innovatiivisille tavoille Lapin veto- ja pitovoiman lisäämiseksi. Ja katse rohkeasti erityisesti maan rajojen ulkopuolelle.

Monesta muusta maakunnasta poiketen meillä Lapissa on tähän osaamista, aluekehitysresursseja ja toimijoiden yhteishenkeä. Lisäksi meillä on jo pohjana Suomen tunnetuin maakuntabrändi, kansainvälinen ja identiteetiltään vahva maakunta. **Aika hyvä pohja ponnistaa - tehemmäkö pois?**

Mika Riipi

Lapin maakuntajohtaja

Jaakko Ylinampa

Lapin ELY-keskuksen ylijohtaja

13.06.2019 13:37